

Ο ΝΟΥΜΑΣ, ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἀρ. 10.—Γιὰ τὸ ἔξω-
τερικὸ φρ. χρ. 10

20 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 20

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στὰ κδόκια τῆς Πλατείας
Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰ-
κονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιοδρόμου (Ὁ-
φθαλμιατρεῖο) Σταθμοῦ ὑπογείου Σιδηρο-
δρόμου (Ὁμόνοια) στὸ καπνοπωλεῖο Μανω-
λακῆ (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια),
στὸ βιβλιοπωλεῖο «Ἐστία» Γ. Κολάρου.

Στὸν Πειραιᾶ: Καπνοπωλεῖο Γ. Σηροῦ.
ὁδ. Βουδουλίνας ἀρ. 1, σιμὰ στὴν Τρούμπα
Ἡ συντρομὴ πληθύνεται μπροστὰ κ'
εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΔΙΓΟ

Ἀκόμα κι ὁ Μιστριώτης θάλεγε—μπορεῖ καὶ νὰν τὸ
πίστευε, μὰ δὲν τὸ εἶπε, εἶναι ἡ ἀλήθεια—πὼς τὸ
μαξιλάριον τῆς περασμένης Κυριακῆς στὸ Στάδιο
ἔγινε ἀπὸ «ἐγκυβερνήτου» τοῦ κ. Ραϊνάχ.

Καὶ νὰ δεῖτε διαολεμένη σύμπτωση. Τὸ Σάβ-
βατο ἀπαντώντας μ' ἕνα ἀπὸ τὰ νοπέλια του, στὴν
«Ἀκρόπολη» σ' ὅσες γνωστικὲς κ' ἐπιστημονικὲς
παράτηρησες ἔκανε ὁ Γάλλος σοφὸς γιὰ τὴν παρά-
σταση τῆς «Ἀντιγόνης», ἔλεγε ψευδολογώντας κατὰ
τὴν ἀγίατευτη συνήθεια του πὼς «ἡ μεσαία τάξις
ἐννοεῖ τὴν γλῶσσαν τοῦ Σοφοκλέους καὶ δύναται,
νὰ μαρτυρήσῃ τοῦτο χιλιάδες θεαταὶ, οἵτινες δεκά-
κις ἐχειροκρότησεν τὰς ἰδέας τοῦ ποιητοῦ
καὶ ὁ ὅχι τὴν εὐστοχὸν ὑπόκρισιν».

νισμοῦ, ὡς τὸ 12ο αἰῶνα, μὲ τὴν ἐνέργεια ἰσχυρῆς
λογικῆς ἱστορικῶν ἀλλαγῶν, μιὰ ἐξέλιξις ἀκολούθησε,
καὶ δὲ στέκεται στὸ χέρι κανενὸς νὰ ξαναγυρίσῃ
πίσω τὸ ρέμα ἐνὸς τέτοιου ποταμοῦ.

Μπορεῖ νὰ γράφουν πάντα ἀρχαῖα ἑλληνικά, κα-
θὼς γράφουν ἀκόμα λατινικά, ἐπεὶ ἀπὸ καθαρὸ ντι-
λειτανισμὸ τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει σημασία, καὶ στέ-
κετ' ἐξω ἀπὸ τὴν ἀλήθεια τῆς ἐποχῆς.

Ἐγὼ θὰ συγκρίνω τέτοιες φαντασμακάρες μὲ τὴν
πρόληψη ποῦ θέλει τὴ ρίμα γιὰ τὸ μάτι (ἀφοῦ ρίμα
γιὰ τὸ μάτι δὲν ὑπάρχει). Σὲ καμιὰ ἐποχὴ τῆς
ζωῆς τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔχασε τὴν ἠρωτικὴ συνεί-
δηση τοῦ ἑαυτοῦ τῆς ὁμοῖα καὶ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα
ποτε δὲν ἔχασε τὸν καθαυτὸ ἑλληνικὸ χαραχτῆρα τῆς.
Ἐπαθε βέβαια βαθεῖς μεταβολές, σύμφωνα μὲ τὸ
φθολογικὸ τῆς ζετύλιγμα, καὶ στὸ τυπικὸ καὶ
στὴ σύνταξιν· μὰ πάντα σύμφωνα μὲ τὸν ἑλληνικὸ
νοῦ καὶ μὲ τὸ ἠρωτικὸ πνεῦμα· τὸ μαρτυροῦν τὰ
θαυμαστά δημοτικὰ τραγούδια, ἀληθινὰ ταῖρια τοῦ
ἀρχαίου ἔπους. Ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴ μεριά οἱ ἐφημε-
ρίδες μπάσανε στὸν πεζὸ λόγο πληθὺς γαλλισμοῦς,
κάτι τι βαρὺ καὶ ἀταίριαστο. Ἐν τούτοις οἱ ἐφημε-
ρίδες γράφονται στὴν καθαρεύουσα.

Ἡ καταγωγή τῆς λέξης δὲν ἐπηρεάζει τὴν ψυχὴ
μῆς γλώσσας· ὅλα κρέμονται ἀπὸ τὸ βάλισμα τῆς

Τὸ Σάββατο τῆλεγε αὐτὰ, καὶ τὴν Κυριακὴν τ' ἀπο-
μεσημερὸ ἀχιλιάδες θεαταὶ μαξιλαρώνοντοσαν ἀλύ-
πητα στὸ Στάδιο καὶ ἀποδείχσαν μὲ τὸ ἀδιάντροπο
αὐτὸ φέροισμόν τους σωστὰ τὰ λόγια τοῦ κ. Ραϊνάχ.

Ὅσο μεγάλος κι ἂν εἶναι ὁ Σοφοκλῆς, κι ὅσο
καλὰ κι ἂν παίχτηκε ἡ Ἀντιγόνη του, μὴ μᾶς πεῖτε
πὼς ἕνας ἀπὸ τῆς ἀχιλιάδες θεαταὶ τὴν ἐνίωσε. Ἄν
τὴ νιώθανε, ἂν τοὺς συγκινοῦσε τὸ ἀριστοῦργημα
αὐτὸ, δὲ θὰ φερνόντουσαν ἔτσι, καὶ θὰν τὴ νιώθανε
μονάχα ἂν παιζότανε σὲ γλώσσα ζωντανή, σὲ γλώσ-
σα ποῦ νὰ φέρνει τὰ ὑψηλὰ νοήματα δρόσιμα στὴν
ψυχὴ τοῦ θεατῆ, νὰν τοῦ βουρκώνει τὰ μάτια καὶ νὰν
τοῦ ἠλεχτιρίζει τὰ χέρια μονάχα γιὰ παλαμάνια καὶ
ὄχι καὶ γιὰ μαξιλαρώματα.

Ἀποδείχτηκε αὐτὸ μὲ τὴν πρώτην παράστασιν τῆς
«Ἀλκίνοης», ποῦ ὅσο κι ἂν παραστάθηκε διὰ τρεῖς
μῆνες ὕστερ' ἀπὸ τὰ Βαγγελικά, ἀκούστηκε μ' εὐλά-
βεια καὶ συγκίνηση καὶ χειροκροτήθηκε πρῶτα πρῶτα
ἀπὸ τὸ ὑπερῶο ποῦ δὲ φιλοξενούσε, κείνη τὴ βραδιά
τουλάχιστο, οὔτε τοὺς ἀριστοκράτες οὔτε τοὺς ἀρ-
χαιομαθῆς.

Θέλουμε δηλαδὴ νὰ ποῦμε—καὶ νὰ μᾶς συμπα-
θάει ὁ κ. Μιστριώτης—πὼς ἂν εἶναι ἀσέβεια τὸ μα-
ξιλάριον τῆς περασμένης Κυριακῆς, γιὰ τὴν ἀσέ-
βεια αὐτὴ δὲ φταίει ὁ κοσμάκης, οὔτε οἱ ἐρασιτέχνες
ποῦ ἔκαναν ὅ,τι μπόρεσαν γιὰ νὰ μὴν ἀσεβῆσουν στὸ
ἀρχαῖο κείμενον, ἀλλὰ οἱ στενοκέφαλοι ἐκείνοι ποῦ κα-
ταδικασάν τὸ λαὸ νὰκούει δυὸ δλίκερες ᾄδρες μιὰ
γλώσσα ἀλλιώτικη ποῦ μόνο τὰ μαξιλάρια μποροῦσε
νὰ συγκινήσει—καὶ τὰ συγκίνησε.

Καί μόνον ποῦ ἡ συγκίνηση τῶν μαξιλαριῶ
δὲν ἔξεσπασε στὸ σοφὸ καπέλλο τοῦ Μιστριώτη.

ΕΝΑ ΚΟΜΜΑΤΑΚΙ

χαριτωμένο ἀπὸ τὰ πραχτικά τῆς Βουλῆς (συν-
εδρίαση τῆς Τετάρτης).

Ὁ κ. Σάκης. Ὁ Καραπαυλὸς εἶναι ἀνήλικος
καὶ πρέπει νὰ ἀκυρωθεῖ ἡ ἐκλογή του.

Ὁ κ. Κουντουριώτης (εἰσηγητῆς τοῦ τμήμα-
τος). Εἶναι ἀλήθεια πὼς τοῦ λείπουν λίγοι μῆνες,
μὰ δὲν ἀξίζει γι' αὐτὸ νὰ ρηξοῦμε τὴν ἐπαρχία
«εἰς νέου εἰς ἐκλογικὸν σάλον».

Τὸ τμήμα ἐπικυρώνει τὴν ἐκλογή.
Στὰ θεωρεῖα:

— Ἀλήθεια, εἶναι κυβερνητικὸς ὁ Καρα-
παυλὸς;

λέξης μέσα στὴ φράση καὶ ἀπὸ τὴν κατάληξιν·
ἀλλοιώτικα, ἡ ρουμανικὴ γλῶσσα θὰ εἶταν γλῶσσα
σλαβικὴ καὶ ἡ ἀγγλικὴ γλῶσσα νεολατινικὴ,
μὲ ὅλη τὴ νεολατινικὴ γραμματικὴ τῆς πρώτης, τὴ
σαξωνικὴ σύνταξιν καὶ τὰ κελτικὰ στοιχεῖα τῆς
δεύτερης. Καὶ ἡ δημοτικὴ ἑλληνικὴ γλῶσσα, ὅσα κι
ἂν εἶναι τὰ λατινικά, τοῦρκικα ἢ σλαβικὰ ὀνόματα
ποῦ ἔχει μέσα τῆς, μιὰ λέξη ἀπὸ αὐτῆς δὲν κράτησε
ποῦ νὰ μὴ τὴν ἔκαμε δική τῆς, καθὼς καὶ ἡ γαλλικὴ
κάνει δικῆς τῆς τῆς γερμανικῆς λέξεις καὶ κάθε ἄλλη
λέξη ἀπὸ αὐτῆς ποῦ ἔφησε νὰ μπουνε μέσα στὴ λα-
τινικὴ τῆς περιοχὴ.

Ὅσο γιὰ τὴν ὀρθογραφίαν, δὲ θὰ μαλλώσουμε μὲ
τοὺς Ἕλληνας, γιὰτὶ κάταν κατάχρησιν τῆς ἐτυμο-
λογικῆς γραφῆς. Ἄν εἶν' αὐτὸ ἐλάττωμα, τὸ ἴδιο τὸ
ἐλάττωμα τῶχουν κ' οἱ Γάλλοι. Μὰ τὸ σωστὸ εἶναι
μιὰ τέτοια ἀρχὴ νὰ κρατιέται λογικὴ καὶ νὰ μὴν
συντελεθῇ, ὅπως γίνεται στὴν Ἑλλάδα, γιὰ τὴν αὔ-
ξησιν τῆς ἀναρχίας. Φτάνουν οἱ ἰδιοτροπίες τοῦ κα-
θενός, στὴν ψευτοκαθαρεύουσα, γιὰ νὰ κάνουν πιὸ
βαρεῖα, μὲρα μὲ τὴ μὲρα, τὴν ἀναρχία αὐτὴ.

(Τὸ τέλος στὸ ἄλλο φύλλο).

— Βεβαιότατα! Ἄν εἶταν ἀντιπολιτευόμενος
ποῖς θὰ λογάριάζε τοὺς ἐκλογικοὺς σάλους;

— Μὰ γιὰτὶ ἀκυρώθηκε ἡ ἐκλογή τοῦ Ποτα-
μιάνου;

— Ἡ Βουλὴ θὰν τονε βρῆκε ἀνήλικον! Ἔβτανε,
βλέπει, καὶ ἀντιπολιτευόμενος ὁ ἐρῆμος.

Α ΔΙΑΒΑΣΑΤΕ

σὲ καμιὰ φημερίδα λέξη γιὰ τὸ τιμητικὸ βραβεῖο
ποῦ πῆρε ἡ Ἰλιάδα τοῦ κ. Πάλλη, σὰς παρακα-
λοῦμε νὰ μᾶς τὸ πεῖτε. Κάτι θὰ γράφτηκε γι' αὐτὸ
τὸ βραβεῖο, γιὰτὶ μέσα στῆς τόσες Ἀθηναϊκὲς ἐφη-
μερίδες ὑπάρχουν καὶ μιὰ δυὸ τῆς προκοπῆς ποῦ
δὲν παραδέχονται, γιὰ τὴν ὥρα, πὼς οἱ δημοτικι-
στάδες εἶναι ὄργανα τῆς Πανοσλαβιστικῆς προπαγάν-
τας καὶ ὁ κ. Πάλλης Βούργαρος κομιτατζῆς.

Ἄν πάλι ἔχουμε λάθος, νὰ μᾶς συμπαθάτε.

ΟΙ ΚΥΒΕΡΝΗΤΕΣ

τῶν θωρηχτῶν μᾶς καταγγέλλανε τὸν κ. Κανελλίδην
γιὰ ὅσα ἔγραψε τὴν ἐφημερίδα του ἐναντίον τους,
πὼς τάχα ἀπὸ ἀμάθεια χάσανε τὸ «Χοεντζόρλεν»
καὶ δὲν τὰ καταφέρανε νὰ μπουνε μαζί του στὸ λι-
μάνι τῆς Κέρκυρας.

Ὁ γενικὸς πατριώτης κ. Κανελλίδης μόνο ποῦ
δὲν τοὺς κατηγορεῖ πὼς τὸ κάνανε ἐπίτηδες γιὰ
νὰ ρεζιλέψουν τὸ ἔθνος καὶ πὼς εἶταν πληρωμένοι
ἀπὸ τοὺς Ρούσσους γι' αὐτὴ τὴν προδοτικὴ τους
ἐνέργεια!

Οἱ Κυβερνήτες, μαθαίνουμε, ζήτησαν καὶ ἀσφα-
λεία τῆς ζωῆς τους, γιὰτὶ ἀκούσαν τὸν κ. Κανε-
λλίδην νὰ φωνάζει στὸν Ζαχαράτου:

— Ἀλλὰ θὰν τοὺς φονεύσω, θὰν τοὺς φονεύσω
τοὺς προδότας!..

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ

ἀπὸ τὴν Καλκούττα δημοσίεψε τὴν περασμένη βδο-
μάδα ἡ «Ὀικονομικὴ Ἑλλάς» καὶ μεταφέρουμε
ἐναντὶ παράγραφον τοῦ ὅχι μόνο γιὰτὶ εἶναι γραμμένο
στὴ δημοτικὴ, ἀλλὰ καὶ γιὰτὶ ὁ ἀνταποκριτῆς τῆς
«Ὀικ. Ἑλλ.» μιλάει γιὰ κάτι ποῦ ζημιώνει σημαν-
τικὰ τὸ ἐμπόριόν μας, ἀφοῦ οὔτε καταστρώνονται
οὔτε δημοσιεύονται στατιστικῆς, πληροφορίες ὅπως
γίνεται σ' ὅλα τὰ ἄλλα ἐμπορικὰ κέντρα τοῦ κόσμου.
... Κοιτάξτε καὶ πόσα καλὰ θὰ προέβθουν ἀπὸ παρό-

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

CAMILLE MAUCLAIR

ΖΗΛΙΑ ΥΣΤΕΡΟΘΑΝΑΤΗ

Μόλις τότε γνώρισα τὸ Σεβέρο Δελρίβ στὸ καμπουρια-
σμένο αὐτὸ γεροντάκι, ποῦ κοντοκούτσαινε κ' ἐρχόταν
πρὸς τὰ μένα μ' εὐγενικὸν φέροισμον, μὴ καλοκρόνοντα
κάποια λύπη, ποῦ πεθυμοῦσε νὰ τῆνε διώξῃ, στὸ ὀλλαν-
τέζικο αὐτὸ ξενοδοχεῖο, τὸ κρυμμένο στὰ βάθια τῆς Ζη-
λάντας, ὅπου κατὰ τύχην συναπαντιούμασταν. Ἦξερα ὅτι ὁ
μεγάλος ζωγράφος, ἅμα εἶμαι χηρευάμενος, ἔφυγε γιὰ νὰ
λησμονῆσῃ τὸν πόνο του ἀνάμεσα στὰ μουσεῖα τῆς Εὐ-
ρώπης, μὰ ὅσο κι ἂν ἤμουν ἀπὸ μικρὸς φίλος του δὲν
εἶχα λάβει πιά εἶδησιν γι' αὐτὸν ἀπὸ πολλὰ χρόνια καὶ
κανένας ἀπ' τοὺς συντρόφους μᾶς δὲ γνώριζε περισσότερον
τὸ μυστικὸν τῆς ἐξορίας αὐτῆς. Μολοντούτο ὁ Σεβέρος Δελ-
ρίβ' μοῦ ἀνοῖξε τὴν καρδίαν του. Μιλῆσαμε καὶ λίγο-λίγον
ἡ μοναξιά τῆς νύχτας μᾶς ἔφερε στῆς ἐξομολογήσεις.

Ἐτρεχε ὁ παπᾶς, τρέχανε κ' οἱ ψαλτάδες. Κεῖνη τῆ μέρα ὄρεξη πολλή δὲν εἶχανε. Δὲ βλέπανε τὴν ὥρα πότε νὰ τελειώσουνε. Μιλημένα ὄλα. Τίλειωσε καμμιά φορά ἡ λειτουργία. Ὁ παπᾶς εἶπε τὸ ἀδὶ' εὐχῶν», βλόγησε κι ἄρχισε νὰ μοιράζῃ τὰν τίδωρο.

Ὁ Γαβρίλης ἐτοιμάστηκε γιὰ τὸ λόγο. Ὅλα τὰ μάτια εἶχανε καρφωθῆ ἀπάνω του. Περιέργοι ὄλοι νάκούσουνε τί θὰ πῆ. Μὰ καὶ τί νάκούσουνε; Μπᾶς καὶ δὲν τοὺς τὰ εἶπε ὄλα ὁ κύρ Ἀντώνης; Γιὰ τίς ἀμαρτίες τοὺς ἀλήθεια εἶχ' ἔρθει ἀφτός ὁ ἄθρωπος στὸ χωριό.

Ὁ Γαβρίλης ἄρχισε μὲ φωνὴ δυνατὴ. Μιλῶν κανεῖς.

— Θὰ σᾶς πῶ γιὰ τὰμπέλια σας. Ἀκούστε με καὶ θάχετε κρασί. Δὲ θὰ μ' ἀκούστε; σταλιά μὴν περιμένετε. Ἀρρωστᾶνε καὶ τὰ δεντρικά σὰν τοὺς ἀθρώπους. Κ' οἱ ἀθρώποι καὶ τὰ δεντρικά σὰν ἀρρωστήσουνε θέλουνε τὸ γιαντὸ τους. Γιαντὸς τους ὁ ἄθρωπος.

— Σῶπα, — τοῦ κάνει ἀξαφνα ἀπὸ τὴν Ὀραία Πύλη, ὁ παπᾶ Γιάννης κόκκινος ἀπὸ τὸ θυμὸ του— ὅ,τι θέλει ὁ Θεὸς γίνεται.

Γυρίζει ὁ Γαβρίλης καὶ τοῦ λέει

— Ἀφσή με, παπᾶ μου, νὰ μιλήσω.

Τώρα τὸ πλῆθος κινήθηκε σὰν κύμα. Μιά βοή ἔγινε.

— Δὲ θέλουμε νάκούσουμε τίποτα, φωνάζει ὁ δάσκαλος.

— Μωρὲ τί τὸν φυλάττε; βάζει μιὰ φωνὴ ἄγρια ὁ πάρεδρος κουνώντας τὸ δάχτυλο.

— Ἀπάνω του, παιδιὰ, ἀκούγεται μιὰ φωνή, κι ὁ κύρ Ἀντώνης πετάγεται ἀπὸ τὸ παγκάρι καὶ χύνεται ὀμπρός. Τὸ πλῆθος τὸν ἀκλουθαίει. Ὁ Γαβρίλης σάστισε, τᾶχασε.

— Ὁξω, ὄξω, ρουλιούνται ὄλοι καὶ χούμηξαν κατὰ πάνω του.

— Ἀκούστε με, ἀδέρφια, φωνάζει ὁ Γαβρίλης, μὰ ἡ φωνὴ του πνίγεται στὴ βοή. Δὲ θέλουνε τίποτα νάκούσουνε. Θέλουνε νὰ τονὲ φᾶνε, νὰ τονὲ ψήσουνε. Πᾶει· δὲ θὰ γλυτώσῃ τὸν ἀρπαξάν. Μὰ τὴ στιγμή ἐκεῖνη ὁ Γαβρίλης βλέπει τὴν πόρτα τοῦ ἱεροῦ ἀνοιχτή. Χώνεται μέσα, ἀνοίγει μιὰ δευτέρη πόρτα καὶ δρόμο.

— Ἀφορισμὸ, βροντοφωνάει ὁ κύρ Ἀντώνης.

— Ἀφορισμὸ, ἀφορισμὸ, ζαναλέει τὸ πλῆθος ξεφρενιασμένο.

νὰ σοῦ τὸ ξηγήσω αὐτὸ χωρὶς νὰ φανῶ ἀπίστευτος; Ἰσαμε μιὰ βραδιά, λέω, πού ἐνοιωσα ὅτι ἡ Λουκίλη ἐμελλε κι αὐτὴ νὰ πεθάνῃ. Εἶχε γίνει πολὺ γλυκιά, ἡ παλαιὴ τῆς φύση φαίνονταν πῶς ξαφανίστηκε. Ὁ τόνος τῆς φωνῆς τῆς ἄλλαξε καὶ μοῦ θύμιζε τὴ φωνὴ τῆς Ἐλενας. Καὶ τὸ πρόσωπό τῆς ἐπίσης ἄλλαξε, τὰ χαρακτηριστικά τῆς ἔγιναν πιδ λεπτὰ, τὰ μάτια τῆς πιδ σκοτεινὰ καθὼς καὶ τὰ μαλλιά τῆς. Δὲν εἶχε πιά καμιὰ ἀμφιβολία νὰ τὴν τρώῃ. Ἡ Λουκίλη γινόταν ὅμοια μὲ τὴν πεθαμμένη, πού τὴν εἶχε βρῆσει! Δὲ μερικὲς στιγμὲς τοῦ ἀποφύγῃ, νόμιζα, βλέποντάς τῆνα στὸ ἀργαστήρι μου, ὅτι ξανάβλεπα τὴν ἴδια τὴν Ἐλενα. Καὶ τότες ἔπασκα ἀκόμη περισσότερο, θυμούμενος τὴν προφητεία τῆς πεθαμμένης. Τώρα ἐνοιωσα καλὰ τὴ ζωὴ, ὅπως τὸ εἶχεν εἰπεῖ, τώρα προτοῦ νὰ εἶμαι καλλιτέχνης ἤμου ἄνθρωπος, πού δεχόμουν ὄλους τοὺς πόνοους ἐμελλε λοιπὸν ἐνὰ ξαναπάρῃ τὴν ἀληθινή τῆς θέση καὶ ξαναρχόταν σ' ἐμὲ μ' αὐτὸν τὸν τρομερὸ κι ἀκατανόητο τρόπο; Μολοντοῦτο ἡ Λουκίλη ὥρα τὴν ὥρα γινόταν ἴδια μὲ κείνη, καὶ μαραινονταν.

Ἐνοιωθα τὸ λογικὸ μου νὰ χάνεται, τὴν καρδιά μου, νὰ κομματιάζεται. Ἐπερτα στὰ γόνατα τῆς Λουκίλης παρακαλώντας τὴ νὰ μὴν πεθάνῃ, βεβαιονώντας τὴν ὅτι τῆνε συχώρεσα, ὅτι θὰ εἶμαστε εὐτυχισμένοι, ὅτι δὲ μᾶς καταράστηκαν ἡ πεθαμμένη, ὅτι θὰ ζούσαμε σὰν ἄνθρω-

— Ναι νὰ τὸν ἀφορίσουμε, λέει ὁ παπᾶ Γιάννης.

Φοράει τὸ πετραχήλι. Διαβάζεται ὁ ἀφορισμὸς.

— Ἀφορισμένος, λέει ὁ παπᾶς.

— Ἀφορισμένος, λένε ὄλοι σὰν ἀπόφωνο.

..

Τὴν ἴδια βραδιά.

Ντάγ, ντάγκ, ντάγκ. Σημαίνει τρελλὰ ἡ καμπάνα τῆς ἐκκλησίας. Πέφτουνε ντουφεκιές. Βοή, τρεχάματα, ἀλλαλαγμός. Τί τρέχει; Πυρκαγιά. Τὸ σπίτι τοῦ Γαβρίλη καίγεται. Κάηκε ὄλο, πᾶει.

Εἶπανε μερικοὶ πῶς ἡ φωτιά εἶτανε βαλτὴ. Ἀναφέρανε μάλιστα καὶ τὸνομα τοῦ κύρ Ἀντώνη, τοῦ ἐπίτροπου. Μὰ τίποτα δὲν ἀποδείχτηκε καὶ τὸ πρᾶμα σκεπάστηκε. Ὁ κύρ Ἀντώνης ὅπου στεκότανε εἶλεγε:

— Θεῖα δίκη, μωρὲ παιδιὰ.

Καὶ στὰ τελεφεταῖα τοὺς ἔκανε ὄλους νὰ τὸ πιστεύουνε.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

„ΜΟΥΣΜΟΥΛΗΣ“

(Ἐνας γκρεμὸς τῶν Παξῶν)

Ἀνάμεσ' ἀπὸ δύο γιγάντιους βράχους πού σὰν σκοποὶ φυλᾶν τὴν εἴσοδο τρομεροὶ κι' ἀκλόνητοι στὸ ἄγριο κύμα πού ἀνώφελα ζητάει νὰ τοὺς ξεθεμελιώσῃ, στρογγυλωτὰ προχωρεῖ ἀπὸ τὰ πλάγια τοὺς ὁ πανύψηλος γκρεμὸς προσβάλλοντας σὲ χάος σὰν ἓνα χαροξέσχιμα τῆς γῆς ἀπὸ τὸν ἄγριο ἀγῶνα τῆς μὲ τὰ στοιχεῖα.

Μουγγρίζει ἐδῶ τὸ κύμα χυνόμενο μὲς στὶς ὑπόγειες γρότες, μὲς στὶς μίνες πού ἀνοίξε στὰ σπλάχνα τοῦ γκρεμοῦ τρώγοντας μὲ λύσσα τὰ σωθικά τῶν θεμελιῶν του, ἀφροσπᾶει πέρα τινάζοντας σὲ σύγνεφο κάτασπρου ἀφροῦ τὸ ἀνίσχυρο στὴ σιδερένια ἀντοχὴ τοῦ βράχου θαλασσονερό του.

Χτυπάει, χτυπάει, ἀδιάκοπα, ἀκούραστο, ἀκατάβλητο, παίρνοντας ὄλο καὶ νεία ζωὴ ἀπὸ τ' ἀπέραντο, τ' ἀνεμοδαρμένο κανάλι τῆς Μάλτας κ' εἶναι μιὰ εἰκόνα τῆς ἀνυπόταχτης ζωῆς, τῆς ἄγριας ὑπομονῆς πού σκάφτει, σκάφτει ὄλοένα τὰ σωθικά τοῦ τρομεροῦ γκρεμοῦ γλύφοντας καὶ συντρίβοντάς τον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, καταπίνοντας τ' ἀπο-

ποι ἀπλοῖκοι καὶ καλοί. Μ' ἀκούγε κλαίοντας γλυκὰ. Ἐκᾶνα θαύματα γιὰ νὰ τῆνε σώσω, νὰ διαφαντίσω τὴ φτωχιά κρυφὴ μου εὐτυχία ἀπὸ καινούργιο συντριμμὸ τίποτε δὲ σταμάτησε τὴν προσταγὴ τῆς μοίρας. Ἡ Λουκίλη ἐσθῆνε καὶ τὴ στιγμή πού δὲ χανόταν στὸ ἄπειρο, ψιθύρισε στοῦτί μου:

«Μάγαπησε, μάγαπησε. Ἡ Ἐλενα ξαναῖθε κοντὰ σου...» Ἐπόμενα τὸν τρόμο τῆς ταφῆς, τὸ καθεὶ πού ὑπομένουν σὲ τέτοιες ὥρες, πού δὲ λέγονται. Πῶς στὶς ἀνιστόρητες αὐτὲς ἀγωνίες, μιὰ μαγνητικὴ θέληση μὲ κυρίεψε σὲ σημεῖο πού νὰ μὲ σπρώξῃ πρὸς τὴν κάμαρα, ὅπου ἔμεινε τὸ καταραμένο πολτραῖτο; Πῆγα ἐκεῖ, φωτιζόμενος ἀπὸ κάποιο μυστηριώδες φῶς, σκεπτόμενος χωρὶς κρίση νὰ βρῶ τὴν ξηγήση γιὰ τὸ τρομερὸ αὐτὸ νοῦσμα πού θριμμάτιζε ὀριστικά τὴ ζωὴ μου. Μπαίνοντας ἐκεῖ, εἶδα τὴ μεγάλη σκοτεινὴ εἰκόνα καὶ μέλις τόλμησα νὰ σηκώσω τὰ μάτια, μὴν ἔβροντας πιδ πρόσωπο θάβλεπα.

«Μὰ δὲν εἶδα παρὰ μιὰ μορφή ἀουσουμένη, πού δὲν εἶχε τίποτα τὸ ἀνθρώπινο. Δίχως ἄλλο τὸ σκίτσο τῆς Λουκίλης ἔινε ἓνα μὲ τὸ πατέλι, πού τὸ κέπασεν. Ἐκεῖ σαινόταν ἓνας λεκὴ ξεθωριασμένος, μὴ δείχνοντας οὔτε τὸ ἀσλημο σημάδι τῆς ἀποσυνθέσης ἀπὸ τὸ θάνατο. Ἡ Ἐλενα κ' ἡ Λουκίλη, ἐκεῖ ὅπως καὶ στὴ ζωὴ, εἶχαν ἀλλάξει μὲ τὸ τίποτε τὴ διπλὴ τους ὑπεροδίναντῃ ζήλια. Ἐφυγα, γέρος χωρὶς θάρρος. Τώρα δὲ ζωγραφίζω πιά πρόσωπα. Μοῦ συμβαίνει τόσο δυνατὸ εἶναι τὸ ἔστιχο—νὰ χαῖζω τέτοια ἀπάνω στὴν ἄμμο, ἔταν ὄνειροφαντάζουμαι σὲ καμιὰ πλατῆα, μὰ τὰ σβῆνω ἀρέσως, ὅπως ὁ καιρὸς ἐβῆσε τὴ Λουκίλη καὶ τὴν Ἐλενα, τίς δύο μου ἀγάπες, προσμένοντας νὰ μὲ σβῆσῃ κ' ἐμένα τὸν ἴδιο καὶ νὰ μὲ ξαναδῶσῃ στὴν πρωτόγονη στάχτη.

καμωμίν' ἀπὸ τὸν πόλεμο τσακίσματά του. Κι' ὄλο καὶ κερδίζει κάθε μέρα τὸ κύμα τὸ ἀνίσχυρο, τὸ μαλακὸ μὰ καὶ γεμάτο ζωὴ, ἀπὸ τοὺς ἀτράνταχτους βράχους τοῦ γκρεμοῦ, τοὺς βράχους τοὺς στριναρένους μὰ νεκρούς.

Κι' ἀπάνω ἀπὸ τὴν ἄγρια κυριαρχία τῶν κυμάτων, ἀπάνω ἀπὸ τὸ ἔργο τῆς καταστροφῆς καὶ τοῦ ὀλέθρου, χαμογελάει ἡ ζωὴ περήφανη κι ἄγρια κι αὐτὴ, ἀξία κόρη τοῦ ἄγριου γκρεμοῦ.

Καὶ προβάλλει μωριοκλάδωτο, βαθυριζωμένο ἀπὸ τ' ἀσβεστόχωμα τὸ καταπράσινο καὶ κιτρινολούλου-διασμένο σπάρτο κι ὁ χνουδατὸς ἀσφάκας κι ὁ ἀγκυρωτὸς ὁ βᾶτος κι ὁ ἀσμίλαγκας συμπλέχοντας τὰ πολυάγκυθα κλαριά τους, ἐκεῖ πού ἡ μανία τοῦ ἄγριου κυμάτου δὲν τὰ πιάνει, παρὰ μόνον ὁ ἀλμυροπικρὸς ἀφρός του καὶ μόνον οἱ ἄγριες θαλασσινὲς μπόρες σφυρίζουν ἀνάμεσὸ τους γυρεύοντας νὰ τὰ ξεριζώσουν, ν' ἀποσπᾶσουν ἀπὸ τὸν ἀκλόνητο ἔχθρο τους τὴ μόνη του ζωὴ.

Πλατεῖα τὰ πλάγια καὶ τὸ μέτωπο τοῦ γκρεμοῦ τὰ δέρνει ἡ μπόρα, τὸ μέτωπο τὸ διάπλατο π' ἀνοίγεται μὲ τὰ χαρακωμένα του ἐπίπεδα, μὲ τὰ πολυχρωμὰ του τὰ κομμάτια ἀνοιχτὸ βιβλίο στὸ γεωλόγο, δείχνοντας τὴν ἱστορία του, ἱστορία τῶν χιλιάδων αἰῶνων του, τὴν ἀπέραντὴ του νεότη καὶ τ' ἀτέλειωτα γεράματά του.

Ὁ γλᾶρος μὲ τίς σταχτιές φτερούγες του καὶ τὸ ἄσπρο του τὸ σπῆθος πού τ' ἀνοίγει διάπλατα στὸν δυνατὸν αἴρα, πούλι τοῦ φουρτουνιασμένου πελάου, σκίζει τὸ χάος τοῦ γκρεμοῦ καὶ τ' ἄγρια πετροχελιδόνα χύνουν τὸ διαπεραστικὸ τους τρίλλο, τὸ θαλασσινὸ τραγοῦδι τους στὶς χαραμάδες τῶν βράχων, στὶς στερεόπλεχτες φωλιές τους, ἡ φτερουγίζοντας ὀλόκληρα χαλιβάκα στὸ βαθουλωτὸ ὕψος τοῦ γκρεμοῦ, σχίζοντας σὰν ἀστραπὴ τὸν αἴρα μὲ τὸν ἀνοιχτὸ λάρυγγά τους ἀρπάζοντας ἓνα ζώφιο ἢ ἓνα φτερό.

Φωτίζει ὁ ἥλιος τὴν ψηλὴ κορφή τοῦ γκρεμοῦ καὶ στὸ βάθος του ἀκόμη πιότερο σκοτεινιάζει μαυρογάλαζη ἡ θάλασσά του μὲ τὰ βραχοδαρμένα ἀφροστέφανά τῆς καὶ ξεκολουθαίει ἀπὸ τὴν ἀβγὴ ὡς τὸ ἡλιοβασίλεμα ὁ ἄγριος ἀγῶνας τοῦ ὑπερήφανου γκρεμοῦ μὲ τὸ λυσσάρικο τὸ κύμα, κι' ὅταν ἡ νύχτα κρύψει μὲ τὴ μαύρη καταχνιά τῆς τῆ μαυρογάλαζης θάλασσα μὲ τ' ἀφροστέφανά τῆς καὶ τὸν περήφανο γκρεμὸ μὲ τ' ἄγριο μεγαλεῖο του, ὅταν τὰ πετροχελιδόνα κρυμμένα στὶς φωλιές τους δὲ χύνουν τὸ θαλασσινὸ τους τρίλλο στὸ χάος πού ὑψώνεται ἀπάνω ἀπὸ τὰ κύματα, ἀκούεται ἀκόμη ἀδιάκοπος ὁ ρόχος τοῦ κυμάτου πού κατακυλάει καὶ κατατσακίζεται στοὺς ἄγριους βράχους καὶ τὸ ἄγριο μουγκρητὸ του στὶς ὑπόγειες μίνες ζητώντας νὰ ξεπετάξῃ στὸν αἴρα τὸν τεράστιο γίγαντα καὶ νὰ κρύψῃ τὰ σιδερένια τὰ συντρίματά του μὲς στ' ἀχόρταγά του στήθη, βαθειὰ, πολὺ βαθειὰ κάτω ἀπὸ τὸν ἄσπρο του ἀφρό.

Ἀθήνα—Φλεβάρης 905.

Θ. ΜΑΚΡΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Σ. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ

ΥΨΗΓΗΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 82

ΑΝΚΕΡΑΓ 3—5 Μ.